

Kyrka för folket eller servicekyrka?

»HÖGT ÖVER SKOGENS TAGGIGA kontur lyfter hon sitt torn. Med sina metertjocka grundmurar står hon massivt murad på jorden. Men hennes spira lyfter sig samtidigt högt över vår vardagsvärld. När solen har gått ned, lyser ännu länge en blek avglans av dagern på det vita tornet...».

Så tecknar Bo Giertz i sin bok *Kristi Kyrka* en målande bild av sockenkyrkans givna plats i landskapet, som de flesta känner igen. Utan att ett ord sägs formulerar sockenkyrkan de stora frågorna till envar som får henne i blickfånget: Varifrån och varthän? Sockenkyrkan är inte heller ensam utan en i raden av många, en del av det finmaskiga nät av Guds närvaro som lagts över vårt land och folk. Att Giertz påverkats av unglyrkligheten, är tydligt. »Sveriges folk ett kristet folk» var parollen för dess offensiv att möta det folket med Evangeliet.

Den svenska folkkyrkan är mer än en svensk eller nationell storhet. Giertz perspektiv är vidare och djupare, när han pekar på den svenska kyrkans rötter i fornkyrkan, vilket gör att den står i en gemenskap som överskrider de nationella gränserna. Kyrkan är Guds *qahal* och Kristi kropp. Om den kristna människans identitet säger han: »kristen är mitt namn, katolik mitt tillnamn».

Den bild Bo Giertz tecknar är att den ena, heliga och allmänneliga kyrkan fått sitt nedslag i sockenkyrkan. Där tar Kristi kyrka gestalt. Denna vision inspirerade många. Den styrde synen på gudstjänst och församling, prästämbete och församlingsliv. Kyrklig förnyelse blev ett arbetsprogram.

I takt med att de olika bekännelserörelserna i Svenska kyrkan alltmer marginaliserats i kyrkans officiella organ har en ny syn på och självbild av kyrkan allt tydligare vuxit fram, också hjälpt på väg av tendenser mot marknadsanpassning, avreglering och stordrift i både kyrkan och samhället i stort. Den kyrkosynen kan benämnas den tjänsteproducerande kyrkan. Där likställs kyrkan med företag och organisationer, för vilka det är en överlevnadsfråga att tillfredsställa individens behov. Det är av stor vikt att mottagaren har en positiv upplevelse så att relationen tjänsteproducent och mottagare består.

I en tjänsteproducerande kyrka sker en förskjutning så att deltagarnas upplevelse sätts i centrum. Vid de kyrkliga handlingarna blir detta särskilt tydligt. Präster som har synpunkter på anhörigas önskemål beträffande sånger och texter bedöms vara alltför sändarorienterade istället för att vara mottagarorienterade. Uppdelningen mellan sändarorienterad och mottagarorienterad är förrädisk. All kristen förkunnelse värd namnet är mottagarorienterad, från Nya testamentets tid och framåt. Men utmärkande för en kristen förkunnelse har också varit att den har haft ett budskap att förmedla från Gud. De kyrkliga, sakramentala

handlingarna, är verkliga gudsingripanden som gör något med människan på djupet.

När Svenska kyrkans framtida kostym nu ritas upp, finns en stor risk att hon blir en tjänsteproducerande organisation. Men en servicekyrka hjälper inte människor på riktigt. Det gör däremot en kyrka som står i gemenskap med kyrkan i alla tider och på alla orter och som söker människor med det glada budskapet om Jesus Kristus. Kristi kyrka, den ena, heliga och allmänliga skall framträda i Svenska kyrkan. Den visionen måste få styra kyrkans struktur och organisation.

Åsiktsfrihet i kyrkan?

Med anledning av att Annika Borg domkapitelsanmälades för att hon skrivit på ett upprop om att förbjuda omskärelse av småpojkar skriver Johanna Andersson under rubriken »Finns åsiktsfrihet i Svenska kyrkan?«:

»Om Stockholms domkapitel kommer fram till att präster inte får uttala sig för förbud av omskärelse av pojkar väntar en spännande tid. Ska vi som har fel uppfattning tåga om saken eller bör vi anmäla oss själva till domkapitlen? Ska frågan ställas till prästkandidater och rätt uppfattning vara ett villkor för prästvigning? Får en präst i Svenska kyrkan överhuvudtaget vara kritisk till seder inom andra religioner? Och när religiösa sedvänjor kolliderar med rättigheter för exempelvis barn eller

kvinnor, förväntas vi då ta ställning för den religiösa sedvänjan?»

(*Göteborgsposten* 4 febr 2012,
ledarsidans gästkrönika)

Vad gäller sakfrågan måste man kort konstatera att omskärelse av pojkar på den åttonde dagen i judendomen inte är bara en »sed», som man kan göra efter behag med. Se 1 Mos.17:14, 2 Mos. 12:48 c, Jos. 5:2-9. Det vore förfärligt, om Svenska kyrkan inte tog ställning mot en lagstiftning som gör det till ett brott att uppta nyfödda judiska pojkar i Guds förbund med Israel enligt Torah. Då skulle den religiösa beröringsskräcken i Sverige ha övergått till aktiv religionsfientlighet, särskilt mot judar – vilket i sin tur är ett allvarligt brott mot de mänskliga rättigheterna. Saken behöver bestämt mer eftertanke än hittills (se Veckans citat).

Att lärokontroll utövas inom Svenska kyrkan, precis som i alla kyrkor värda namnet, är i sin ordning och inget att gå till storms emot i åsiktsfrihetens namn. Men den kontrollen ska gälla klart centrala läropunkter, t.ex. att Jesus är Frälsaren, och att det både behövs och finns försoning – inte användas för att komma åt misshagliga åsikter i allmänhet.

När Andersson ironiskt beskriver de kontrollåtgärder som kyrkan skulle kunna ta i bruk mot dem som har »fel» åsikter, infinner sig obevekligt en känsla av déjà vu. Åtgärderna är nämligen redan i bruk och det rejält – mot dem som har fel åsikt i ämbetsfrågan. Det är länge sedan biskopsvigning omöjliggjordes för sådana, sedan stängdes

möjligheten att bli domprost, kyrkoherde, präst överhuvudtaget. Snart är det dags för Svenska kyrkan att fira prästvigningsförbudets 20-årsjubileum. De åtgärder som förtrytsamt räknas upp är vardagsmat för en hel del människor i vår kyrka, utan att det just upprör övriga.

I decennier efter 1958 vidhöll kyrkans ledning att ämbetsfrågan var en ordningsfråga och att ett nej till kvinnor i prästämbetet alltså inte kolliderade med kyrkans lära. Man behandlade likväl folk med fel åsikt som om detta var en lärofråga, en som skiljer den feltänkande från kyrkans ämbete. Åratals oklara sammanglidning av ordnings- och lärofrågor har resulterat i att ämbetsfrågan idag de facto hör till de centrala läropunkterna.

Johanna Andersson påpekar med berättigad skärpa att den här processen går allt fortare och drar in alltfler teologi- och åsiktsfrågor i utestängningsmekanismen, när stigen väl är banad. Det tog inte lång tid att de facto avskaffa den av kyrkomötet erkända rätten att säga nej till homoäktenskap och göra nej till prästvignings- och anställningshinder.